

בינת ההלכה

תמצית הלכות אקטואליות

בס"ד גליון מס' 8 תשע"ט מאת יצחק בירך דסקל דיין ומו"צ: y.d.daskal@gmail.com

אורח חיים - הלכות שבת - סימן רצט סעיף א

א. איסור אכילה לפני הבדלה

חז"ל אסרו לאכול לפני הבדלה, והוא איסור חמור מאוד, ואמרו חז"ל שיש בזה סכנה גדולה לאכול לפני הבדלה. וטעם האיסור אינו מפני שמא ישכח להבדיל, אלא משום חשיבות השבת, כך מבאר המקור חיים בסימן תל"א, ולכן לא מועיל לבקש משומר שיזכיר לו להבדיל, ולכן אסרו אפילו טעימה קלה, מה שאין כן לפני תפלת מעריב וכדו' התירו טעימה קלה, וכן על ידי שומר, ששם טעם האיסור כדי שלא ישכח להתפלל, או לקרוא קריאת שמע.

ב. איסור שתיה לפני הבדלה

ומעיקר הדין לא נאסר לשתות לפני הבדלה אלא יין ושכר ושאר משקין חשובין, אבל מים מותר, כיון שאין לו חשיבות. וראיתי מי שכתב שיש להסתפק אם משקאות שהם מים, אבל יש בהם טעם, כגון בזמנינו המשקאות הקלים, האם דינם כמים או כדין שאר משקין. ולעניות דעתי פשוט שהם בכלל משקין, שלא התירו חז"ל אלא מים בלבד, וכלשון המחבר שלא התירו אלא מים, וכל מיני טעם שמכניסים במים, כבר אין דינם כמים].

וכתב בליקוטי מהרי"ח ובכף החיים, שעל פי קבלת האר"י אסור גם לשתות מים, וכן כתב הבית יוסף בספר מגיד מישרים. ומוכח מדבריהם שיש סכנה בשתיית מים, כשם שיש סכנה באכילה לפני הבדלה, וכן נוהגים.

ג. מתי מותר לאכול במוצאי שבת

מותר לאכול בצאת השבת, רק לאחר שיבדיל על הכוס, או שישמע הבדלה מאיש אחר. אבל לפני הבדלה על הכוס אסור לאכול ולשתות, כמבואר לעיל, אפילו הבדיל בתפלה, או שאמר ברוך המבדיל בין קודש לחול, אבל אם הבדיל על הכוס ולא היה לו נר ובשמים, אין מעכב מלאכול ולשתות.

ד. נטילת ידים לסעודה שלישית לאחר השקיעה

כשאכל סעודה שלישית מוקדם, ובירך, צריך להזהר שלא יאכל כאשר שקעה החמה. והנה הטורי זהב מיקל לאכול לאחר השקיעה, כל זמן שהוא בין השמשות, אבל להלכה אין להקל כדבריו, ומיד ששקעה החמה אסור לאכול ולשתות. ומכל מקום כתב במשנה ברורה, שאם לא אכל סעודה שלישית ושקעה חמה, נהגו הרבה גדולי עולם להקל בזה ליטול ידים לסעודה שלישית לאחר השקיעה, כיון שסמכו על הראשונים שהתירו לאכול בבין השמשות, וכן סמכו על זה שיש אומרים שבין השמשות הוא לא מיד לאחר השקיעה אלא סמוך לצאת הכוכבים. אבל הרבה גדולי עולם החמירו בזה מאוד, ואין לנהוג כן רק למי שכך נהגו רבותיו או אבותיו, אבל בסתם ראוי להחמיר בזה.

ה. נטילת ידים לסעודה שלישית, לאחר צאת הכוכבים של הגאונים

והנה אף על פי שבשעת הדחק התירו גדולי עולם ליטול ידים לסעודה שלישית לאחר השקיעה, היינו דוקא בבין השמשות, אבל לאחר בין השמשות, בודאי הוא איסור גמור, לפיכך בצאת הכוכבים של הגאונים יש איסור מוחלט ליטול ידים אפילו לסעודה שלישית, וכל זה למי שלא נהג כלל כשיטת רבינו תם. אבל מי שמחמיר שלא לעשות מלאכות לפני צאת הכוכבים של רבינו תם, יכול לסמוך בשעת הדחק ליטול ידים לסעודה שלישית אפילו בצאת הכוכבים של הגאונים, אם הוא עוד לפני השקיעה של רבינו תם.

דינים העולים: א. אסור לאכול או לשתות יין ושכר או שאר משקין לפני הבדלה, אפילו אם עושה שומר, ואפילו טעימה קלה. ב. לפי ההלכה מותר לשתות מים בלבד. אבל לפי האר"י גם במים יש חשש סכנה גדולה, לכן מחמירים גם במים. ג. אפילו התפלל מעריב ואמר אתה חוננתנו, אסור לאכול לשתות לפני הבדלה, אבל בשמים ונר לא מעכב. ד. מיד ששקעה החמה אסור לאכול ולשתות, אבל אם לא נטל ידים לסעודה שלישית, יש שנוהגים להקל ליטול ידים לאחר השקיעה. ה. ולאחר צאת הכוכבים אסור, אלא אם כן נוהג להחמיר כרבינו תם במלאכות, יכול להקל ליטול ידם לאחר צאת הכוכבים, לפני השקיעה של רבינו תם.